

สารนิพนธ์เรื่อง	มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพ ทนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
คำสำคัญ	ทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย / การรายงานธุรกรรม / กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นักศึกษา	พรชญุติ โพธิ์ทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมาโน
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และศึกษาถึงลักษณะของการประกอบวิชาชีพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย โดยศึกษาจากกฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับมาตรการสากลตามข้อแนะนำของ FATF กฎหมายประเทศสิงคโปร์ สหราชอาณาจักรและประเทศนิวซีแลนด์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เพื่อนำมาแก้ไขเพิ่มเติมผู้ที่มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบัน การประกอบวิชาชีพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีลักษณะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินของลูกความในการเป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ การให้บริการในการจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจ หรือการให้บริการให้คำปรึกษาในการทำนิติกรรมหรือสัญญา เป็นต้น โดยในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือทุนทรัพย์เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้กระทำความผิดที่กำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 สามารถใช้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้ แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมในธุรกรรมบางประเภท ดังเช่นมาตรฐานสากลหรือกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ของประเทศสิงคโปร์ สหราชอาณาจักรและประเทศนิวซีแลนด์ จึงทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ
ทนายความและที่ปรึกษากฎหมายของไทยตกอยู่ในความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอก
เงินหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการฟอกเงินได้

ด้วยเหตุที่ผู้เขียนได้กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรมีการกำหนดให้ผู้ประกอบ
วิชาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เฉพาะที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม
สำหรับลูกค้าที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและขายอสังหาริมทรัพย์ตลอดจนการได้มาซึ่งประโยชน์
ในอสังหาริมทรัพย์, การบริหารจัดการเงิน หลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นของลูกค้า, การบริหาร
จัดการธนาคารบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์, การจัดรูปแบบของส่วนที่ลงหุ้น
เพื่อการจัดตั้ง เพื่อการปฏิบัติการ หรือการบริหารจัดการบริษัท, การจัดตั้งดำเนินการ หรือบริหาร
จัดการนิติบุคคล หรือการจัดตั้งหรือการดำเนินการของทรัสต์ หรือการซื้อขายหน่วยงานธุรกิจ หรือ
เรื่องอื่น ๆ ที่ทำให้แก่ลูกค้าซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดปกติในการดำเนินธุรกิจตามปกติโดยคำนึงถึงความ
ซับซ้อนของเรื่องดังกล่าว รายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว วัตถุประสงค์ทาง
เศรษฐกิจหรือทางกฎหมายที่ชัดเจนของเรื่องดังกล่าวและสถานะทางธุรกิจและความเสี่ยงของลูกค้า
อันจะทำให้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีประสิทธิภาพมาก
ยิ่งขึ้น

THEMATIC TITLE	LEGAL MEASURE OF REQUIRING ATTORNEY-AT-LAW AND LEGAL COUNSEL TO REPORT TRANSACTION INVOLVED UNDER ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E. 2542
KEY WORDS	ATTORNEY-AT-LAW AND LEGAL COUNSEL / REPORT TRANSACTION / ANTI-MONEY LAUNDERING LAW
STUDENT	PHANSAWUT PHOTHONG
THEMATIC ADVISOR	ASSISTANT PROFESSOR DR.NISIT INTAMANO
LEVEL OF STUDY	MASTER OF LAWS BUSINESS LAW
FACULTY	SCHOOL OF LAWS SRIPATUM UNIVERSITY
YEAR	2019

ABSTRACT

This thematic paper aims to study about reporting transaction pursuant to the anti-money laundering law and about nature of engaging in profession of attorney-at-law and legal counsel in Thailand in comparison to international standard provided in FATF's guidance and laws of foreign countries i.e. Singapore, United Kingdom and New Zealand for development of more efficient law by amending person required to report transaction under the Anti-money Laundering Act B.E. 2542.

The study finds that professions of attorney-at-law and legal counsel usually involve in financial or property management and dealings, for any client, by their services of business consultant, setting up business entities, consulting to enter into juristic act or contract, etc. However, a number of the clients' property and assets involved by hire of work of such attorney-at-law and legal counsel may relate to offending which is a fundamental offense under the Anti-money Laundering Act B.E. 2542. But the Act does not provide a legal measure to require attorney-at-law and legal counsel to have a duty of reporting the specific transaction of some types as same as it is

provided in international standard of FATF's guidance and laws of foreign countries i.e. Singapore, United Kingdom and New Zealand. Consequently, Thai attorney-at-law and legal counsel are taking risk of being an instrument of money laundering or associated with money laundering any way.

The researcher suggests requiring attorney-at-law and legal counsel to have a duty of reporting the specific transactions under the Anti-money Laundering Act B.E. 2542 for their client only i.e. purchase and sale of immovable property, acquisition of benefits in immovable property, administration of the clients' money, securities or other property, administration of bank saving account or securities trading account, arrangement of equity portion for establishment or operation or administration of the company or other justice person, setting up or operation of trust or trading of business unit or other abnormal matters serviced to the clients by taking into account of complexity of those matters, related subsidiary details, those explicit economic or legal purpose, business status and the clients' risk for more efficiency of the Anti-money Laundering Act B.E. 2542.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตากรุณาจากท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมาโน ที่ท่านกรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบสารนิพนธ์ของผู้เขียน ซึ่งท่านอาจารย์ได้ช่วยให้ผู้เขียนได้หัวข้อในการทำสารนิพนธ์ ทั้งให้ข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ท่านอาจารย์ได้ให้คำแนะนำการวางเค้าโครง แนวทางในการเขียนสารนิพนธ์ ตลอดจนการกำหนดกรอบเวลาในการเสนอความคืบหน้าของสารนิพนธ์ ซึ่งถือเป็นแรงกระตุ้นผู้เขียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งท่านอาจารย์ยังสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบความถูกต้องของสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้เขียนซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.โยแก้ว ศิลาภิรักษ์ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และท่านอาจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาชี้แนะแนวทางและคำแนะนำ ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียน ตลอดจนจนตรวจสอบความเรียบร้อยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณต่อบิดา มารดา ที่เป็นผู้ให้กำเนิดผู้เขียนและให้ความรักความเมตตาตลอดจนให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้เขียนตลอดมา ขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน อันผู้เขียนมิได้เอ่ยนาม ที่ท่านได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้เขียน รวมทั้งได้แต่งตำราให้ผู้เขียนได้ใช้ค้นคว้า อ้างอิง และขอขอบพระคุณท่านพงศ์ธร ทองด้วงและท่านสุปราณี สถิตชัยเจริญ ที่ท่านกรุณาสละเวลาให้ข้าพเจ้าได้สัมภาษณ์ จนทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

ทั้งนี้หากสารนิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่ผู้ที่มีความสนใจอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดนี้แด่บุพการี ท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมาโน กรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ครูบาอาจารย์ ผู้แต่งตำรา บทความต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนผู้ที่ให้ผู้เขียนสัมภาษณ์ แต่หากมีความบกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พรธัญญา โปธิ์ทอง
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	XI
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 สมมติฐานการศึกษา.....	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 หลักการทั่วไปและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	7
2.1 หลักการทั่วไปของการฟอกเงินและพัฒนาการของมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามข้อเสนอแนะของ Financial Action Task Force: FATF	7
2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน	7
2.1.2 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน	9
2.1.3 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน	10
2.1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน	13
2.1.5 พัฒนาการของมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามข้อเสนอแนะของ Financial Action Task Force: FATF	15
2.1.6 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต้นแบบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและอนุสัญญาระหว่างประเทศ	25

2.2	ความเป็นมาและมาตรการที่สำคัญของพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542	29
2.2.1	ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินพ.ศ.2542.....	30
2.2.2	มาตรการกำหนดโทษในทางอาญา.....	36
2.2.2.1	การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา.....	37
2.2.2.2	การกำหนดมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ความ ช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อ กระทำความผิดฐานฟอกเงิน.....	37
2.2.2.3	การกำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นสำหรับ ผู้ที่กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	38
2.2.3	มาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตกเป็นของแผ่นดิน.....	39
2.2.4	ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด	41
2.2.5	กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	42
2.3	มาตรการการรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	43
2.3.1	แนวคิดความเป็นมาและความจำเป็นในการรายงานธุรกรรม....	43
2.3.2	ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	45
2.3.2.1	สถาบันการเงิน	45
2.3.2.2	สำนักงานที่ดิน	49
2.3.2.3	ผู้ประกอบการอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน ตามมาตรา 16 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542	50
2.3.3	หน้าที่อื่นของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงาน ธุรกรรม	53

บทที่	หน้า
2.3.4 บทกำหนดโทษเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม.....	55
2.4 มาตรการการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลกรณีเกิดความเสียหายจากการรายงานธุรกรรม	57
2.4.1 การคุ้มครองผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	57
2.4.2 การคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	58
3 ผู้ประกอบวิชาชีพพนายความและที่ปรึกษากฎหมายในประเทศไทยกับการรายงาน ธุรกรรมด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	60
3.1 ผู้ประกอบวิชาชีพพนายความ.....	60
3.1.1 ความหมายของวิชาชีพพนายความและการขอจดทะเบียนและ รับใบอนุญาตทนายความ	61
3.1.2 บทบาทและลักษณะการประกอบวิชาชีพพนายความ.....	64
3.1.3 หน้าที่ของทนายความและมรยทนายความต่อตัวความ	68
3.1.4 องค์กรกำกับวิชาชีพพนายความ	71
3.2 ผู้ประกอบวิชาชีพที่ปรึกษากฎหมาย.....	71
3.2.1 ความหมายของที่ปรึกษากฎหมาย	71
3.2.2 บทบาทและลักษณะการประกอบวิชาชีพที่ปรึกษากฎหมาย.....	71
3.2.3 หน้าที่และจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพที่ปรึกษากฎหมาย....	73
3.3 การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพพนายความและที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่ รายงานธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542	73
4 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ	78
4.1 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ ประเทศสิงคโปร์	78
4.1.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสิงคโปร์	79
4.1.2 องค์กรที่มีอำนาจบังคับใช้มาตรการรายงานธุรกรรมของประเทศ สิงคโปร์.....	79
4.1.3 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของประเทศสิงคโปร์.....	81

บทที่	หน้า
4.2 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ สหราชอาณาจักร.....	86
4.2.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหราชอาณาจักร	87
4.2.2 องค์กรที่มีอำนาจบังคับใช้มาตรการรายงานธุรกรรมของ สหราชอาณาจักร.....	87
4.2.3 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของสหราชอาณาจักร.....	87
4.3 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของ ประเทศนิวซีแลนด์.....	94
4.3.1 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศนิวซีแลนด์	94
4.3.2 องค์กรที่มีอำนาจบังคับใช้มาตรการรายงานธุรกรรมของประเทศ นิวซีแลนด์.....	94
4.3.3 การรายงานธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของประเทศนิวซีแลนด์.....	95
5 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและ ที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	102
5.1 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและ ที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน.....	102
5.2 เปรียบเทียบมาตรการเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ทนายความและที่ปรึกษากฎหมายตามแนวทางมาตรฐานสากลและกฎหมาย ต่างประเทศกับประเทศไทย.....	108
5.3 แนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและ ที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	117
5.4 ผลกระทบที่อาจได้รับหากกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความและที่ปรึกษา กฎหมายมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	123

บทที่	หน้า
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	126
6.1 บทสรุป.....	126
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	137
ประวัติผู้เขียน.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 5.1	
เปรียบเทียบประเภทรูขรกรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความหรือ ที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่รายงานตามมาตรฐานสากล ประเทศสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศไทย.....	114